

Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОСВІТИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

УДК 378.048.2

© 2015 р.

Ю.В.Бордюг

аспірантка

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ГРУП ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Статтю присвячено проблемі використання тренінгів з метою підвищення професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору. Автором встановлена наявність залежності рівня професійності педагога, його здатності до постійного особистого, професійного зростання й якості надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами.

Актуальним є пошук нових методів, принципів та форм організації методичної роботи з підвищення професійної компетентності вихователів у спеціальному ДНЗ для дітей з порушеннями зору. Розкрито головні чинники формування професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору та змістове наповнення термінів «професійна компетентність», «тренінгові технології».

Проаналізовано стан проблеми в психолого-педагогічній літературі, розкрито поняття «тренінг» та визначено його сутність. Метою статті є аналіз тренінгу як ефективного педагогічного засобу вирішення однієї з важливих проблем підвищення професійної компетентності вихователів для дітей з порушеннями зору – практичне оволодіння певними навичками або моделями поведінки шляхом розгляду конкретних ситуацій; спрямоване на формування професійних компетентностей фахівців, здатних до професійної діяльності в умовах сучасної дошкільної корекційної освіти.

У статті наведені результати власних досліджень, які спрямовані на обґрунтування впливу тренінгових занять на підвищення професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору. Визначені цілі та завдання тренінгу в педагогічній практиці, характерні риси тренінгових занять у методичній роботі з вихователями спеціальних груп для дітей з порушеннями зору.

Ключові слова: тренінг, тренінгові технології, прийоми підвищення професійної компетентності, професійна компетентність.

Інтереси професійної освітньої політики тісно переплітаються з економічною політикою держави, із соціальною і, звичайно, з освітньою політикою. Зміни та тенденції, характерні для сучасної педагогічної освіти України, дають змогу стверджувати, що ця система переходить на якісно новий рівень свого розвитку та функціонування. Розбудова української дошкільної освіти потребує істотно нової системи діяльності педагогів, передусім роботи над підвищенням професійної компетентності фахівця. «Гуманізація дошкільної освіти перехід до особистісно-орієнтованої педагогіки, поява варіативних програм і технологій, що супроводжуються глобальними та лавиноподібними інноваційними процесами, потребує від педагогів переходу на новий рівень взаємодії з дітьми, опанування ними нових теоретичних знань і педагогічних технологій» [6; с.5]. Сам час висуває до педагогів такі вимоги, як професіоналізм, мобільність, здатність до творчого використання нової інформації на практиці. Від рівня професійності педагога, його здатності до постійного особистого і професійного зростання залежить і якість надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами. Тому й зросли вимоги до особистісних якостей вихователів у спеціальному дошкільному навчальному закладі (ДНЗ) для дітей з порушеннями зору, рівня їх професійної компетентності, загальнопедагогічних умінь та здібностей. Отже, актуальним є пошук нових методів, принципів та форм організації методичної роботи з підвищення професійної компетентності вихователів у спеціальному ДНЗ для дітей з порушеннями зору. Однією з таких перспективних технологій є тренінг.

У сучасних умовах увагу вітчизняних науковців і практиків привертає зростаюча популярність застосування тренінгових методичних заходів, з одного боку, і педагогічна невизначеність цього поняття, його сутності та місця серед інших інновацій сучасної професійної освіти, з іншого.

Серед дослідників теоретичних аспектів тренінгу як перспективної та ефективної форми активізації набутих знань, умінь, навичок та компетенцій, варто акцентувати увагу на наукових працях М.Васильєва, Н.Хрящева, В. Нікадорова, Ю.Ємельянова, Ю.Жукова, І.Вачкова, Т.Зайцевої, Л.Петровської, А.Ковальова та ін. Експериментальне використання тренінгових технологій викладено в працях Л. Бондарєвої, Л. Козлової, Г. Кошонько, Л. Мітіної, В. Павловського, Т. Цюман, О. Шапран. Дослідженнями тренінгу як форми педагогічної взаємодії займалися І.Мельничук, Л.Мороз, І. Панасюк, А. Ковальчук, О.Зотова, В. Федорчук, Н. Терентєва та ін. Багато наукових досліджень направлені на пошук ефективних моделей, альтернативних форм, методів підвищення професійної компетентності. Варто звернути увагу на дослідження зарубіжних всесвітньовідомих вчених: Д.Карнегі, К.Левіна, К.Роджерса, М.Форверга. Розроблена ними методична та методологічна база дозволяє розглядати тренінг як найефективніший метод засвоєння професійних умінь і навичок вікових, професійних інтегрованих навчальних груп [2; с.21]. Проте, не дивлячись на велику увагу вчених до використання тренінгів у навчанні, залишається ще недостатньо охопленим питання використання тренінгових технологій підвищення професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору у методичній роботі з кадрами. Останнє й обумовило формулювання мети дослідження.

Метою статті є аналіз тренінгу як ефективного педагогічного засобу вирішення однієї з важливих проблем підвищення професійної компетентності вихователів для дітей з порушеннями зору – практичне оволодіння певними навичками або моделями поведінки шляхом розгляду конкретних ситуацій; спрямоване на формування професійних компетентностей фахівців, здатних до професійної діяльності в умовах сучасної дошкільної корекційної освіти. Саме практичний аспект підвищення професійної компетентності педагогів потребує особливої уваги під час планування методичної роботи з вихователями тифлогруп.

Процес формування професійної компетентності вихователів груп для дітей з порушеннями зору базується на застосуванні «форм

роботи, що спрямовані на інформаційну обізнаність, навчання, здатність варіативно й ефективно застосовувати на практиці методи і прийоми» [4], підвищення кваліфікаційного рівня, результативність яких є визначальною професійною характеристикою спеціаліста. Отже, нами визначено, що методична робота з кадрами планується з урахуванням їхньої підготовленості (молоді спеціалісти, зі стажем педагогічної роботи, не з фаховою освітою). Цю роботу планують за такими напрямками: традиційні форми роботи (семінари, семінари-практикуми, засідання круглих столів, консультації, відкриті покази різних видів роботи тощо), рідше використовують нетрадиційні форми роботи (майстер-класи, клуби, творчі лабораторії тощо).

У дидактиці така модель отримала статус директивної. Зауважимо, що науковцями експериментально доведено, що директивна модель удосконалення педагогічної майстерності є недоцільною та застарілою. Особистісний і професійний розвиток вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору сьогодні безпосередньо залежить від швидкості отримання, аналізу та застосування на практиці нових професійних знань, умінь, навичок.

Підвищення професійної компетентності вихователів є невід'ємною складовою частиною методичної роботи, важливим компонентом підвищення професійної компетентності вихователів тифлогруп, засобом формування у них навичок навчально-виховної і корекційно-розвиткової діяльності з дітьми з порушеннями зору. Упродовж практичних методичних заходів здійснюється виховна робота, спрямована на формування професійних навичок, активної життєвої позиції, сукупності громадянських і моральних якостей педагога, що працює з дітьми з особливими освітніми потребами.

Виходячи з вимог часу до педагогічних кадрів пред'являються такі вимоги: володіння соціальним інтелектом; креативне мислення; вміння приймати рішення в умовах відсутності інформації; комунікабельність; вміння оперувати професійною термінологією тощо. Проведена нами попередня діагностика практичної професійної діяльності вихователів тифлогруп на основі анкетування, листа оцінки щодо професійного ставлення педагога (автор І.Романюк) свідчить, що 85% педагогів вважають достатнім

для професійної діяльності рівень знань, які вони отримали в процесі фахової підготовки, проте 68% вихователів вважають недостатнім власний рівень професійних умінь та навичок щодо проведення різних видів корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями зору і як наслідок відчують невпевненість у професійній діяльності, 37% вихователів вважають, що рівень їх професійних умінь та навичок потребує удосконалення, і тільки 18% вихователів тифлогруп оцінюють свій рівень як достатній. Це зумовило пошук необхідних форм і методів методичної роботи з кадрами, мета яких – збагатити практичний досвід організації та проведення різних форм і методів підвищення професійної компетентності вихователів для дітей з порушеннями зору в умовах методичної роботи та уникнути вияву у значної частини молодих спеціалістів, у педагогів без фахової освіти, негативних проявів емоційного стану (страху перед новими труднощами, які виникають в ході навчально-виховної та корекційно-розвиткової роботи з дітьми, що супроводжуються скованістю та емоційною невиразністю, невпевненістю у своїх діях, «прив'язаністю» до конспекту заняття, недостатнім розумінням психологічних та індивідуальних особливостей дітей з порушеннями зору тощо). З огляду на це одним із засобів методичної роботи з вихователями тифлогруп мають стати тренінгові технології, спрямовані на підвищення і розвиток особистісної та професійної компетентності вихователя.

Х. Е. Майхнер дійшов висновку, що пасивно сприйняту інформацію люди зберігають у пам'яті наступним чином: 10% того, що читають; 20% того, що сприймають на слух; 30% того, що бачать; 50% того, що чують і бачать. Активне сприйняття дозволяє втримати в пам'яті біля 80% інформації. Одним із ефективних методів активного сприйняття інформації та підвищення професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору можна вважати використання тренінгів.

Активне впровадження тренінгових технологій в ХХ ст. пов'язують із іменем К.Левіна. У 1944 р. він заснував при Массачусетському технологічному інституті Центр вивчення групової динаміки. На початку 1947 р. за підтримки уряду США – Національні

тренінгові лабораторії. К.Левін вважав, що «зазвичай легше змінити індивідуумів, які зібрані в групу, ніж змінювати кожного з них по одинці» [8].

Слід зазначити, що слово «тренінг» – англійського походження, яке перекладається як: навчання, виховання, тренування, дресирування, підготовка. Тренінг має досить широке й успішне коло застосування у різних галузях наук: психології, соціології, педагогіці, економіці, медицині тощо. У загальному розумінні тренінг розглядають як планомірно здійснювану програму різноманітних вправ, головним призначенням яких є підвищення зацікавленості особистості у процесі засвоєння тих чи інших практичних умінь та навичок щодо вирішення різного роду завдань, пошук шляхів виходу із складних ситуацій, подолання певних життєво важливих проблем тощо. У педагогічному енциклопедичному словнику тренінг розглядається як інтенсивне навчання практичного спрямування [5; с. 291]. Спробуємо на основі теоретичного аналізу праць науковців з досліджуваної проблеми розкрити сутність тренінгу як методу підвищення професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору та проаналізувати можливості його використання у методичній роботі з метою збагачення практичного компоненту підвищення професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору.

У психолого-педагогічній літературі існують різні підходи до розкриття сутності поняття «тренінгу»: «тренінг – це група методів розвитку здібностей до навчання і оволодіння складним видом діяльності (Ю.Ємельянов) [3; с.89]; «тренінг – це організаційна форма навчально-виховної роботи, яка спираючись на досвід і знання її учасників, забезпечує ефективне використання різних педагогічних методів, за рахунок створення позитивної емоційної атмосфери у групі, та спрямовується на отримання сформованих навичок та життєвих компетенцій» (А.Семенова) [7; с.17]. І. Вачков виділяє декілька парадигм тлумачення означеного поняття: тренінг як своєрідна форма дресури; тренінг як тренування, у результаті якого відбувається формування умінь і навичок ефективної поведінки; тренінг як форма активного навчання, метою якого є перш

за все передача психологічних знань, а також розвиток деяких умінь і навичок; тренінг як метод створення умов для саморозкриття учасників і самостійного пошуку ними способів вирішення власних психологічних проблем [2; с.22]. Найбільш вдалим для нашого дослідження є наступні визначення тренінгу: «інтенсивні короткотривалі навчальні заняття, спрямовані на створення, розвиток і систематизацію навичок, необхідних для виконання конкретних особистісних, навчальних або професійних завдань, у поєднанні з посиленням мотивації особистості стосовно удосконалення роботи» [9; с.6]; «система інтенсивних тренувань, у яких моделюються елементи основних завдань професійної діяльності» [1; с.18]. Тренінг не передбачає передачу знань та вмінь у незмінному вигляді, а створює можливості прямої взаємодії з реальністю, яка вивчається, навчання на власному досвіді.

В цілому тренінг являє собою систему інтерактивних прийомів і засобів, використання яких сприяє підвищенню професійної компетентності, розвитку й удосконаленню професійних якостей, умінь та навичок. Характерною ознакою тренінг-навчання є активна взаємодія учасників методичного заходу, яка зумовлена ігровою імітацією та моделюванням ситуацій, пов'язаних з професійним досвідом, і спрямована на підвищення мотивації до самоосвіти, педагогічної діяльності, формування практично-дійової сфери вихователя спеціальних груп для дітей з порушеннями зору.

Використання тренінгів у методичній роботі з вихователями, спрямоване на те, щоб підвищити професійну компетентність вихователів тифлогруп, спрямувати педагогів до професійного педагогічного спілкування, виробити уміння та навички планувати, організовувати багатоаспектну навчально-пізнавальну та корекційно-відновлювальну діяльність з дітьми з порушеннями зору, оцінювати ефективність застосовуваних методів та прийомів навчання і виховання, сформулювати впевненість у правильності професійного вибору.

Цінним моментом у використанні тренінгу є те, що він дозволяє організувати такий особливий освітній простір, у якому фахівці усвідомлюють власну некомпетентність щодо вирішення

змодельованої ситуації, визначаються з власними обмеженнями у наявних знаннях чи компетенціях, емоційно переживають їх, що в кінцевому результаті спонукає до дії: вихователі роблять спроби знайти альтернативні варіанти виходу із уявної ситуації, оптимальні шляхи вирішення поставлених завдань. Завдяки цьому особистість накопичує професійний досвід, яким керується у подальших аналогічних реальних ситуаціях при вирішенні професійних завдань у професійній діяльності з дітьми з особливими освітніми потребами. Практика переконує, що тренінги як методичні заходи можна використовувати під час методичної роботи з вихователями тифлогруп з різним рівнем їх підготовленості (молоді спеціалісти, зі стажем педагогічної роботи, не з фаховою освітою). В ефективності їх впливу на підвищення професійної компетентності вихователів, які працюють з дітьми з порушеннями зору, ми переконались, провівши систему тренінгових занять протягом року. Методами для визначення рівня професійної компетентності вихователів для дітей з порушеннями зору у нашому дослідженні виступили спостереження, якісний та кількісний аналіз діяльності, анкетування вихователів для дітей з порушеннями зору (автор І.Романюк).

Слід зазначити, що методична робота з молодими спеціалістами та з педагогами без фахової освіти є першою сходинкою підвищення їх професійної компетентності. З метою підвищення ефективності навчально-виховної та корекційно-розвиткової роботи вихователів з дітьми з порушеннями зору нами передбачалися методичні заходи. Методичні заходи проводились нами у формі тренінгів. Ці заняття проводились вихователем-методистом у співпраці з вчителями-дефектологами. Для підвищення ефективності тренінгів та з метою наближення до реальних умов професійної діяльності до їх проведення залучались досвідчені педагоги. Молоді вихователі та педагоги не з фаховою освітою мали можливість: познайомитися із педагогічним досвідом досвідчених педагогів щодо організації навчально-виховної та корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями зору, із специфікою її планування та проведення. Метою тренінгових занять було: формування в учасників тренінгу практичних професійних навичок та

вмінь; вироблення навичок співпраці, засад толерантності шляхом визначення межі власної терпимості та поваги до прав і свобод щодо дітей з особливими освітніми потребами; опанування сучасними спеціальними навчально-виховними та корекційно-відновлювальними технологіями, методикою їх використання в роботі з дітьми з порушеннями зору; зменшення психологічного дискомфорту під час проведення навчально-виховної та корекційно-розвиткової роботи з вихованцями; підвищення комунікативної компетенції; вироблення рефлексивних умінь та навичок. Продуктивність такої форми методичної роботи щодо підвищення професійної компетентності вихователів тифлогруп з використанням методів тренінгу полягала в тому, що увага і активність вихователів спрямовувалась на оволодіння системою педагогічної взаємодії, співпраці між вихователями-початківцями і вихователями з досвідом роботи, вироблення у молодих спеціалістів впевненості у власних можливостях.

Нами було складено план методичних заходів, враховано, що тренінг і традиційні форми роботи з кадрами мають суттєві відмінності. Надано пріоритет інтерактивним формам роботи. На першому методичному заході, який проводився у формі тренінгового заняття, ведучий познайомив вихователів тифлогруп з функціональними можливостями зорового сприймання при порушеннях зору (відео-презентація), з психологічними особливостями сприймання при порушеннях зору. Ведучий методичного заходу систематизував знання вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями щодо ключових особистостей в історії світової та сучасної тифлопсихології й тифлопедагогіки: В.Гаюї, Л.Брайль, Л.Виготський, М.Земцова, О.Литвак, І. Моргуліс, Л. Плаксіна, Л.Солнцева, Т.Свиридюк, Є.Синьова., В.Ремажевська; з першими спробами навчати сліпих та сучасним досвідом спеціальних ДНЗ для дітей з порушеннями зору. Ведучий наводив приклади проблемних ситуацій з практики роботи вихователів з дітьми з порушеннями зору, разом із педагогами прогнозувались їхні наслідки. Інші тренінгові заняття були спрямовані на вироблення у педагогів елементарних умінь працювати в «симулятивних

окулярах», в оклюдорі, складання карти розсаджування дітей на занятті, розставляння дітей на музичному та фізкультурному занятті з урахуванням рекомендованих фахівцями груп здоров'я з урахуванням зорового діагнозу. Молоді спеціалісти та педагоги не з фаховою освітою вправлялись у складанні плану-конспекту заняття, плану-конспекту корекційної години, зорової гімнастики з використанням ігрових прийомів, у самостійному підборі цікавого матеріалу згідно лексико-граматичної теми тижня та з урахуванням рекомендованого зорового навантаження; на усталення навичок розв'язання проблемних ситуацій, виховних колізій тощо. Серед доцільних методів і прийомів, які включались до структури тренінгових занять, використовувались ігрове проектування, групові дискусії, мозковий штурм, відеоаналіз, метод критичного мислення, педагогічна реклама, бліц-опитування, моделювання фрагментів занять з поступовим їх програванням, імітування елементів виховної взаємодії, створення і вирішення кейсових ситуацій за власним досвідом практичної діяльності з дітьми з порушеннями зору, з батьками вихованців, ділові ігри тощо.

Педагоги з різним досвідом роботи мали можливість самостійно демонструвати власні здобутки в ході проведення таких форм роботи як «педагогічні ярмарки», «аукціон цікавих ідей», «педагогічні посиденьки», семінари-практикуми, презентація методичних портфоліо.

Аналіз результатів дослідження показав, що зменшилася кількість вихователів (52%), що вважають недостатнім власний рівень професійних умінь та навичок щодо проведення різних видів корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями зору і, як наслідок, відчують невпевненість у професійній діяльності. Виявлено, що зменшилася кількість вихователів (29 %), які вважають, що рівень їх професійних умінь та навичок потребує удосконалення. Слід відзначити, що збільшилася кількість вихователів тифлогруп (30%), які оцінюють свій рівень професійної компетентності як достатній. За результатами аналізу даних спостережень, якісного та кількісного аналізу діяльності та за результати анкетування вихователів для дітей з порушеннями зору

(автор І.Романюк) зроблено висновок: рівень професійної компетентності молодих спеціалістів, педагогів не з фаховою освітою став вище. Зазначимо, що у педагогів-початківців спостерігається більш високий рівень мотивації до професійної діяльності. Під час методичного заходу в умовах тренінгу вихователі спеціальних груп для дітей з порушеннями зору знаходяться у комфортному емоційному середовищі, засвоюють та відпрацьовують нові уміння та навички, що забезпечує їх ефективну навчально-виховну та корекційно-розвиткову роботу під час повсякденного професійного життя, педагоги з різним рівнем їхньої підготовленості навчаються активно взаємодіяти один з одним.

Таким чином, використання у методичній роботі з кадрами тренінгових технологій надає можливості врахувати потреби щодо підвищення професійної компетентності педагогів з різним досвідом роботи, особисті та вікові відмінності учасників методичного заходу, вивчити професійно значущі питання в емоційно сприятливій атмосфері процесу професійного спілкування, використати набутий досвід у реальній практиці роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Тренінгові форми підвищення професійної компетентності вихователів спеціальних груп для дітей з порушеннями зору повністю охоплюють весь потенціал учасника методичного заходу: рівень і обсяг компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, педагогічну взаємодію. У ході тренінгу вихователі тифлогруп мають можливість практикуватись, експериментувати, моделювати ситуацію, перевіряти свої висновки, аналізувати досягнення, шліфувати навички спілкування і власну поведінку. Це дозволяє уникнути помилок у реальних умовах, допомагає швидше приймати оптимальні рішення і долати труднощі в подальшій професійній діяльності. Отже, актуальним є підвищення професійної компетентності вихователів груп спеціального призначення для дітей з порушеннями зору з використанням тренінгів. З огляду на зазначене, перспективними є подальші дослідження реалізації застосування інноваційних інтерактивних технологій у методичній роботі з педагогами.

Список літератури

1. Васильев Н. Н. Тренинг профессиональных коммуникаций в психологической практике / Н. Н. Васильев. – СПб : речь, 2005. – С.18.
2. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники : учебное пособие / И. В. Вачков. – М.: 1999. – С. 21-22.
3. Емельянов Ю. Н. Активное социально-психологическое обучение / Ю. Н. Емельянов. – Л.: ЛГУ, 1985. – С. 89.
4. Лист МОН № 1/9-455 від 03.07.09 року «Планування роботи в дошкільних навчальних закладах».
5. Педагогический энциклопедический словарь / гл. ред. Б.М.Бим-Бад. – М. : БРЭ, 2003. – С. 291.
6. Романюк І.А. Діагностика як метод моніторингових досліджень професійної компетентності педагогів дошкільного навчального закладу: навч.-метод. посібник / І.А.Романюк. – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2011. – 156 с.
7. Семенова А. В. Развитие профессиональной компетентности фахівців засобами парадигмального моделювання (інтерактивний тренінг): Навч.-метод. посібник / А. В. Семенова. – Одеса, 2006. – С. 17.
8. Тренинг как метод обучения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://mtng.ucoz.com/index/trening_kak_metod_obuchenija/0-11.
9. Шепелева Л. Н. Программы социально-психологических тренингов / Л. Н. Шепелева. – СПб.: Питер, 2011. – С.6.

References

1. Vasilev N. N. Trening professionalnyh kommunikatsiy v psihologicheskoy praktike / N. N. Vasilev. – SPb : rech, 2005. – S.18.
2. Vachkov I. V. Osnovyi tehnologi grupovogo treninga. Psihotehniki : uchebnoe posobie / I. V. Vachkov. – M.: 1999. – S. 21-22.
3. Emelyanov Yu. N. Aktivnoe sotsialno-psihologicheskoe obuchenie / Yu. N. Emelyanov. – L.: LGU, 1985. – S. 89.
4. Lyst MON № 1/9-455 vid 03.07.09 roku «Planuvannia roboty v doshkilnykh navchalnykh zakladakh».
5. Pedagogicheskiy entsiklopedicheskiy slovar / gl. red. B.M.Bim-Bad. – M. : BRE, 2003. – S. 291.
6. Romaniuk I.A. Diahnostyka yak metod monitorynhovykh doslidzhen profesiinoi kompetentnosti pedahohiv doshkilnoho navchalnoho zakladu: navch.-metod. posibnyk / I.A.Romaniuk. – Zaporizhzhia: TOV «LIPS» LTD, 2011. – 156 s.
7. Semenova A. V. Rozvytok profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv zasobamy paradyhmalnoho modeliuвання (interaktyvnyi treninh): Navch.-metod. posibnyk / A. V. Semenova. – Odesa, 2006. – S. 17.
8. Trenning kak metod obucheniya [Elektronnyiy resurs]. – Rezhim dostupa : http://mtng.ucoz.com/index/trening_kak_metod_obuchenija/0-11.
9. Shepeleva L. N. Programmy sotsialno-psihologicheskikh treningov / L. N. Shepeleva. – SPb.: Piter, 2011. – S.6.

Бордюг Ю.В. Использование тренинговых технологий в процессе повышения профессиональной компетентности воспитателей специальных групп для детей с нарушениями зрения

Статья посвящена проблеме использования тренинга для повышения профессиональной компетентности воспитателей специальных групп для детей с нарушениями зрения. Автором изучено соотношение уровня профессионализма педагога, его способности к постоянному личностному, профессиональному росту и качества предоставления образовательных услуг детям с особыми образовательными потребностями.

Актуальным является поиск новых методов, принципов и форм организации методической работы по повышению профессиональной компетентности воспитателей в специальных дошкольных образовательных учреждениях для детей с нарушениями зрения. Раскрыты главные факторы формирования профессиональной компетентности воспитателей специальных групп для детей с нарушениями зрения и содержательное наполнение терминов: «профессиональная компетентность», «тренинговые технологии».

Автором проанализировано состояние проблемы в психолого-педагогической литературе, исследовано понятие «тренинг» и определена его суть. Целью статьи является анализ тренингового метода как эффективного педагогического средства решения одной из важнейших проблем повышения профессиональной компетентности воспитателей для детей с нарушениями зрения – практическое овладение определёнными навыками или моделями поведения путём рассмотрения конкретных ситуаций; направленное на формирование профессиональных компетенций специалистов, способных к профессиональной деятельности в условиях современного дошкольного коррекционного образования.

В статье приведены результаты личных исследований, которые направлены на обоснование влияния тренинговых занятий на повышение профессиональной компетентности воспитателей специальных групп для детей с нарушениями зрения. Определены цели и задачи тренинга в педагогической практике, характерные черты тренинговых занятий в методической работе с воспитателями специальных групп для детей с нарушениями зрения.

Ключевые слова: тренинг, тренинговые технологии, приемы повышения профессиональной компетентности, профессиональная компетентность.

Bordyug Yu. Implementation of the training technologies in the process of improving the professional competence of the educators at the special groups for visually impaired children

The article studies the perspectives of implementing trainings for the purposes of professional competences development for the educators in special groups for visually impaired children. The author has studied the correlation of the level of professionalism of the teacher, his ability to permanent personal professional growth and the quality of the provided educational services for children with special educational needs.

The search for new methods, principles and forms of organization of methodological work to improve the professional competence of educators in a special pre-school institution for children with vision impairments has been performed. The main factors of the professional competence development of the educators of special groups for children with vision

impairments and the substantial meaning of the terms: "professional competence", "training technologies" have been revealed.

The author has analysed the state of the problem in psychological and pedagogical literature, explored the concept of "training" and defined its essence. The aim of the article is to analyse the training as an effective pedagogical means of solving one of the most important problems of increasing the professional competence of educators for children with vision impairment - the practical mastery of certain skills or models of behavior by considering specific situations which are aimed at the formation of professional competencies of specialists who are capable of professional activity in the conditions of modern pre-school correctional education.

The results of the personal research, which are aimed at substantiating the influence of training sessions on increasing the professional competence of educators of special groups for children with vision impairments are presented in the article. The goals and objectives of the training in pedagogical practice, the features of training lessons in the methodical work with educators of special groups for children with vision impairments have been determined.

Key words: *training, training technologies, methods of improving professional competence, professional competence, visually impaired children.*

Статтю подано до друку 02.02.2015 р.

Статтю прийнято до друку 10.02.2015 р.

УДК: 376-056.262

© 2015 р.

Глушенко О.В.

вчитель-логопед спеціалізованої школи I-III ступенів
з поглибленим вивченням української мови та літератури
№ 87 імені О.П. Довженка м. Києва

Глушенко К.О.

канд. пед. наук, доцент кафедри тифлопедагогіки
ІКПП, НПУ ім. М.П. Драгоманова (м. Київ)

ЛОГОПЕДИЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ШКОЛИ

У статті йдеться про особливості роботи логопеда із батьками щодо підготовки дошкільників з порушеннями психофізичного розвитку до навчання у загальноосвітній школі. Автори статті наголошують на необхідності попереднього консультування батьків із логопедом, психологом, фаховими спеціалістами із метою попередження прогнозованих труднощів у навчанні, розкривається роль кожного із вказаних фахівців, визначається орієнтовне коло питань, які батьки мають обговорити з ними. У статті розглянуто психологічні особливості молодших